

kets allmänna elementarläroverk; och antog Första Kammaren hvad Andra Kammaren i ämnet beslutat.

Kammaren åtskiljdes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brukel.

Fredagen den 22 Mars 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades 5 protokolls-utdrag för den 20 dennes och protokollet för den 28 sistlidne Februari.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om antagande af en lag, angående efterbildning af konstverk.

Föredrogs ånyo Banko-Utskottets den 13 och 14 dennes bordlagda Utlåtande N:o 14, i anledning af Herr Grefve C. G. Mörners och Herr Erik Olssons motioner, rörande enskilda banker.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag får anhålla, att Sekreteraren behagade upplysa, huru Andra Kammaren må hafva beslutat med afseende på Banko-Utskottets ifrågavarande Utlåtande.

I anledning häraf tillkännagaf undertecknad, att, enligt ankommet protokolls-utdrag, Andra Kammaren bifallit förevarande Utlåtande.

Grefve Mörner: Då Andra Kammaren bifallit Utskottets Utlåtande, är ej något att vid saken åtgöra; och jag vill derföre icke upptaga Kammarens tid med försök till vederläggning af de skäl, hvilka Utskottet till stöd för sitt yttrande framställt.

Herr Wallenberg: Jag kan ej vara lika belåten med Utlåtandet, som Grefve Mörner, i thy att jag icke godkänner Utskottets motivering. Om det är godt och nyttigt, att enskilda bankernas rättighet, att ut-

gifva sedlar å mindre belopp än å 20 R:dr, bör upphöra, så måste ett sådant beslut ovilkorligen ske så fort som möjligt och icke uppskjutas till tidpunkten kort före oktrojernas slut. Är det rätt, att enskilda banker med sedelutgifningsrätt icke skola finnas, bör likaledes beslutet härom fattas med möjligaste första. Hvad nu särskildt beträffar Grefve Mörners motion, så har Utskottet på ett välvilligt sätt behandlat den; ty denna innefattar i sjelfva verket en ändring af Kongl. Kungörelsen den 9 Januari 1846 och Kongl. Förordningen den 10 November 1855, hvilka författningar blifvit upphäfdade genom Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864. När det kan hända en så upplyst och lagklök ledamot som Grefve Mörner, att han begär förändring i bankförfattningar, hvilka blifvit upphäfdade, så är detta ett tillräckligt bevis därför, att bankväsendet är föga känt; och man kan då ej skäligen begära, att det skall vara värderadt. I afseende på det system, som med motionen afses, så är det utan plan. Att upphöra med sedlarne kan gå an, ty man kan på annat sätt åstadkomma cirkulation; men att taga bort sedelvalörerna å 5 och 10 R:dr är ett nonsens. Vill man hafva en i allmänhet bättre cirkulation, så skall man börja nedifrån och taga bort Riksbankens sedlar å en riksdalers valör.

Ogillande Utskottets motivering, instämmer jag i det slut, hvartill det kommit, till hvilket jag ock derföre yrkar bifall.

Herr Reuterswärd: Det sätt, på hvilket Banko-Utskottet motiverat ifrågavarande utlåtande, har icke tillfredsställt den siste talaren; men jag tror att Utskottets motiver mycket väl kunna försvaras. Ingalunda var det Banko-Utskottet obekant, att de af Grefve Mörner åberopade Kongl. Förordningarne voro upphäfdade; men Utskottet fann det icke nödigt att vidröra, om motionären tagit fel beträffande ett och annat datum. Det motiv, Utskottet anfört, att tidpunkten icke nu vore inne hvarken för ett fullkomligt upphörande af enskilda bankinrättningar med sedelutgifningsrätt eller förändring beträffande valörerna i enskilda bankers sedlar — anser jag vara fullkomligt lämpligt. Visserligen finnes det en och annan bankinrättning, för hvilken oktrojtiden snart tilländagår; men om, vid beviljandet af nya oktrojer för dessa, en sådan lag skulle tillämpas, att sedelutgifningsrätten antingen alldeles upphörde eller ock inskränktes till sedlar å minst 20 R:drs valör, skulle följden häraf blifva den, att, på dessa nyoktrojerade bankers bekostnad, öfriga banker, för hvilka en sådan lag icke tillämpades, komme att skörda vinst. Jag tror derföre icke blott att det slut, till hvilket Utskottet kommit, är riktigt, utan äfven att den motivering, Utskottet begagnat, är lämplig; och, till följd häraf, är det som jag yrkar bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Friherre Raab, Carl Adam: Jag anser, att Utskottet handlat origtigt, då det, utan att sammanträda med Lag-Utskottet, behandlat de motioner, hvilka förekomma uti det ifrågavarande Utlåtandet; ty de frågor, hvilka häri beröras, ligga inom civil-lagstiftningens område. Efter att hafva framställt denna anmärkning emot sjelfva behandlingssättet, får jag, under förklarande, att jag är en stor vän till det Svenska privatbankssystemet, öfvergå till sjelfva Utlåtandet. Detta sönderfaller i två

afdelningar; den ena, eller Grefve Mörners motion, om indragning af småsedlarne; den andra, eller Herr Erik Olssons motion, att ingen enskild bank med sedelutgifningsrätt hädanefter måtte oktrojeras och att, när oktrojen för nuvarande enskilda banker gått tillända, all sedelutgifningsrätt äfven för dessa måtte upphöra. Hvad först angår den första frågan, så, och oaktadt jag mycket noga tänkt deröfver, har jag icke kunnat finna, att motionären åsyftat något annat än att skada privatbankssystemet. Ty, om småsedlarne indragas, minskas bankernas sedelcirkulation, och, om sedelcirkulationen minskas, måste den ersättas af något annat. Hvarmed skulle den då ersättas? Icke med Riksbankens sedlar, ty Riksbanken får ej utgifva sedlar mer än till ett visst belopp, och redan nu utgifver Riksbanken det medgifna beloppet. Icke heller kunde småsedlarnes indragning ersättas af Riksbankens silfver, emedan Riksbanken icke nu eger tillgång för afseendet af ett så stort, många millioners rörelsekapital, hvarpå ingen ränta kunde erhållas. Hvad skulle då motionen åsyftat?

Jag har trott, att Grefve Mörner för sin motion hemtat exempel från främmande länder, kanske från England. Vi veta, att der, till följd af bankolagen af år 1845, sedlar utgifvas icke å mindre belopp än fem pund sterling; förut lydde de minsta sedlarne å 3 R:dr. Men i England är förhållandet det, att allt, som är under fem pund, är guld och silfver. Gå vi till Frankrike, så är sedelvalören der hög; den minsta är 100 francs; men i Amerika åter lyda de minsta sedlarne å en dollars, som är lika med 4 R:dr. Jag anser för min del, att, med vårt nuvarande privatbankssystem och penningställning, det icke låter sig göra att bestämma den minsta sedelvalören till 20 R:dr. När jag säger detta, ber jag tillika få nämna, att jag icke är aktieegare i någon enskild bank och att jag således icke talar i eget intresse.

Hvad angår den andra motionen, så är jag af Herr Wallenbergs mening, att det ej går an, att Utskottet affärdar den dermed, att oktrojtiden för de nuvarande bankerna ännu ej är slut, ty skall något göras i det af motionären afsedda syfte måste det ske snart. Dock anser jag att, när man icke kunnat framlägga något bättre system än det för våra nuvarande privatbanker, det slut, hvartill Utskottet, beträffande denna motion kommit, är fullkomligt riktigt. Men då, såsom jag förut nämnt, ifrågavarande motioner bort behandlas af Sammansatt Banko- och Lag-Utskott, yrkar jag återremiss.

Herr Malmsten: I afseende på hvad den siste talaren nämnt derom, att ifrågavarande motioner bort behandlas af Sammansatt Banko- och Lag-Utskott, så får jag upplysa, att det i början var inom Utskottet fråga om ett sådant behandlingssätt, men att man under öfverläggningen kom till ett annat resultat, emedan motionerna icke innehöllo ämnen, som voro af civillags natur. Vi grundade detta just på Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864, der det uti ingressen lyder: »Vi Carl etc. göra veterligt, att, sedan Rikets Ständer, i skrifvelse den 26 November 1863, till oss öfverlemnade förslag till lag om enskilda banker, med rätt att utgifva egna banksedlar, hvaröfver Högsta Domstolen afgifvit utlåtande; men vi funnit oss förhindrade att samma förslag, hvilket jemväl omfattar ämnen, som äro af civillags natur, i oförändradt

skick antaga, så hafva vi till nådig pröfning företagit de delar af nämnda förslag, hvilka icke tillhöra civillag, och funnit godt, att, med upphäfvande af Kongl. Kungörelsen den 14 Januari 1824, rörande inrättande af enskilda banker och diskonter, Kongl. Kungörelsen den 9 Januari 1846, angående enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar, och Kongl. Kungörelsen den 10 November 1855, om vissa ändringar och tillägg vid 1846 års förenämnda Kungörelse, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Rikets Ständers förslag, till efterrättelse för de enskilda sedelutgifvande banker, hvilka hädaneftcr inrättas eller erhålla förlängd oktroj, stadga och förordna följande:» — Jag tror således, att Utskottet ganska riktigt förfarit, vid behandlingen af ifrågakvarande motioner. Hvad Utskottets motivering beträffar, så må det vara sannt, att, i fall man önskar att de sedelutgifvande bankerna skola upphöra, beslutet härom icke bör uppskjutas alltför nära intill tiden för oktrojernas slut. Men det finnes ock en annan sida, hvarifrån man kan se denna sak. Det är nemligen ett obestriddt faktum, att få ännen funnits, angående hvilka på olika tider så olika strömningar i allmänna tänkesätten egt rum, som beträffande privatbankerna. Den ena gången har man tyckt om dem, prisat och omhuldat dem; vid andra tillfällen hafva samma inrättningar varit föremål för hat och förbittring. Under sådana förhållanden var det ingen lätt sak att bringa stadga i detta ämne; men det lyckades dock 1862 och 1863 års Ständer, och med 1864 års Kongl. Kungörelse kom denna stadga till stånd. Till följd af denna Kungörelse hafva dels flera privatbanker uppstått, och dels de förutvarande erhållit förnyad oktroj; och detta gör, att, äfven om man vill åstadkomma förändring i denna så nya lagstiftning, någon tillämpning dock icke kan komma i fråga på en ganska lång tid. Det kunde dock lätt hända -- och erfarenheten ger stöd åt en sådan förmodan — att nya strömningar uppkommo rakt motsatta de nuvarande; och således vore det att befara, att, om man nu beslutade förändring af denna lagstiftning, man, när beslutet skulle tillämpas, funne sig missnöjd med detsamma.

Jag tror derföre, att Banko-Utskottet handlat ganska rätt, då det afstyrkt motionerna; och yrkar bifall till Utlåtandet.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Banko-Utskottets förevarande Utlåtande, dels godkännande af det slut, hvartill Utskottet kommit, och dels återremiss af Utlåtandet, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till ifrågakvarande Utlåtande och, då dertill svarades många ja jemte ett eller annat nej, förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 13 och 14 dennes bordlagda Utlåtande N:o 44, i anledning af väckt motion om ändring i vissa delar af gällande konkurslag.

Utskottets hemställan å sid. 5 och 6.

Bifölls.

Utskottets å sid. 7 afgifna hemställan.

Herr vice Talmannen: Den 51:sta §:n uti nu gällande konkurslag, uti hvilken § motionären Herr Åstrand yrkat ändring, innefattar, beträffande fast egendoms försäljning, ett tillägg, som hvarken funnits i 1830 års konkurslag, eller någon föregående, icke heller uti Lagberedningens eller Lagkomitéens förslag. Genom detta tillägg, som har följande lydelse: »kan försäljning sålunda ej ske; ega borgenärerne äska försäljning i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt är stadgad», hafva borgenärerne gått miste om rättigheten att sälja egendomen på det ställe och det sätt, dem lämpligast synes. Det ifrågavarande tillägget måste väl erkännas vara föranledt af och stå i konsekvens med den nya konkurslagens stadgande om inteckningshafvares befriande från skyldigheten att i konkurs bevaka sina fordringar; men de inteckningshafvares rätt, som utblifva, torde ej böra anses heligare än alla de borgenärers, som tillstädeskomma och bevaka fordringar. Allas rätt torde vara bäst tillgodosedd genom antagande af det förslag till ändring i förevarande stadgande, hvilket vid konkurslagens granskning framställdes i Högsta Domstolen, nemligen: »att konkursmassans fasta egendom ej må, utan alla vid sammankomst närvarande borgenärer, så ock gäldenären och en hvar af dem, som i egendomen hafva inteckning, dertill samtyckt, annorledes säljas, än å offentlig auktion, så kungjord, som om försäljning af utmätt fastighet är stadgad.» Hvad Högsta Domstolen sålunda anmärkt blef icke godkänt, men erfarenheten har redan visat, att det af Högsta Domstolen föreslagna, eller något dylikt stadgande skulle vara lämpligare än det nu anmärkta. Det har nemligen inträffat, och är allmänt bekant, att Högbo bolags fastigheter belägna i Gefleborgs, Kopparbergs och Nyköpings län måst säljas för underpris, troligen till följd deraf, att borgenärerne, bundne af ifrågavarande stadgande, ej fått bestämma sättet, huru, och stället hvar dessa fastigheter skulle få försäljas. Äfven med afseende på tillämpningen af detta stadgande hafva meningsskiljaktigheter hos de olika exekutiva myndigheter, hvilka tagit befattning med försäljningen af nämnda bolags fastigheter, uppstått. Det är mig berättadt af en utaf sysslomännen, att, sedan Landshöfdingeembetet i Falun hållit auktionen, landshöfdingen ansett sig icke vara berättigad uppgöra köpeskillingsliqviden; att i Gefle skiljaktighet uppstått emellan landshöfdingen och landssekreteraren i nyssnämnda, eller någon annan med försäljningen sammanhängande omständighet; samt slutligen, att, vid den sist hållna auktionen i Nyköping, magistraten derstädes sjelf bestämt köpevilkoren, utan afseende på hvad borgenärerne härutinnan bestämt. Dessa händelser visa tillräckligt att såväl förefinnas, det borgenärerne böra sjelfve få bestämma, huru afträdd fast egendom skall försäljas. Det är nemligen tydligt, att försäljning af större fastigheter icke kan gå lika lätt för sig i en aflägsen landsortsstad, som t. ex. i hufvudstaden; och det måste betraktas såsom särdeles olämpligt att, om t. ex: ett annat stort aktiebolag eller Gellivarebolaget komme i samma ställning som Högbo bolag, lagen skulle lägga ovillkorligt hinder derför att dess stora fastigheter kunde säljas annorstädes än i Luleå. Slutligen kan jag icke lemna oanmärkt en annan olägenhet, detta stadgande medfört för Högbo bolags fastigheter, hvil-

ken olägenhet kan inträffa med hvilka andra lika beskaffade fastigheter som helst, att nemligen de, hvilka utgjort och varit förvaltade såsom ett sammanhängande helt, måst, såsom belägne i olika län, försäljas i särskilda delar.

På grund af hvad jag nu anfört, synes det mig, att Lag-Utskottet bör få taga i förnyadt öfvervägande, huruvida skäl icke förefinnas till förändring af ifrågavarande §, uti det af motionären afsedda syfte, och jag yrkar derföre, att Utlåtandet i denna del måtte blifva till Utskottet återremitteradt.

Herr Holmberg: Den tidsutdrägt och de många öfriga svårigheter, som ofta visat sig vara förknippade med uttagande af in-tecknad fordran, synnerligast då gäldenären afträder sin egendom till samtliga borgenärens förnöjande, hafva hufvudsakligen bidragit till långifvares motvilja att mot in-teckningssäkerhet utlemna sina penningar till lånebehöfvande. För att i någon mån afhjelpa detta för skuldsatte fastighetsegare högst menliga förhållande, har man, bland annat, med frångående af den motsatta princip, som innehölls i 1830 års konkurslag, i 13 och 47 §§ af 1862 års konkurslag, tillerkänt in-teckningshafvare rättighet att, utan bevakning i konkursen, kunna genom exsekutors handräckning få en cessionants in-tecknade fastighet i laga ordning utmätt och försäld, till den in-tecknade fordringens gäldande; och då det således gjordes ytterst beroende af in-teckningsegaren, om exsekutor eller sysslomännen skulle försälja cessionantens in-tecknade fastighet, blef det ock nödigt, att konkurslagen i fråga om försäljning af in-tecknad fastighet, som tillhörde konkursbo, komme att innefatta stadgande, att, derest in-teckningshafvare, hvars rätt var deraf beroende, ej erhöi sin fulla betalning af sysslomännen, eller åtnöjdes med annan försäljning, den in-tecknade fastigheten skulle genom exsekutor försäljas i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt var stadgadt, eller, som är det samma, genom exsekutor. Ett sådant stadgande är ock intaget i 51 § af konkurslagen, och har ingalunda tillkommit godtyckligen eller för att tillskynda exsekutor någon fördel, utan uteslutande till nödigt skydd för in-teckningshafvares rätt och bästa. Så vidt jag kan finna, vore ock föga vunnet med bifall till Herr Astrands ifrågavarande motion, enär, äfven om densamma bifölles, och sysslomännen således blefve berättigade att, jemväl i det fall att in-teckningsegare ej kunde af köpeskillingen utfå sin in-tecknade fordran, förrätta auktionen, denna rättighet dock kunde af in-teckningsegaren paralyseras derigenom, att han, enligt 13 och 47 §§ af konkurslagen, hos Konungens Befallningshafvande begärde utnämning och försäljning af den in-tecknade fastigheten; och inträffade det vid sådant förhållande tänkbara fall, att samtidig försäljning af samma fastighet hölls både af exsekutor och sysslomännen, skulle de förvecklingar, som deraf följde, medföra synnerliga olägenheter för dem, hvilkas rätt var af auktionsåtgärden beroende. Det vissa är, att mången in-teckningshafvare högt skattar rättigheten att, om han så finner nödigt, oberoende af gäldenärens öfriga fordringsegare, hvilkas intressen mången gång strida mot in-teckningshafvarens, få fastigheten försäld genom exsekutor, som är en i slika ärenden väl bevandrad tjänsteman, hvilken är såsom sådan särskildt ansvarig för lagligheten af sina åt-

gärder. Skulle han göra sig skyldig till något förbiseende af stadgade föreskrifter eller eljest begå någon olaglighet, in-teckningshafvaren till skada, kan rättelse snart erhållas genom klagan hos vederbörande öf-verexsektor, då deremot, om sysslomännen, hvilket äfven mera kan befaras, skulle i sådant afseende förgå sig, in-teckningshafvaren ej har annan utväg till rättelses vinnande än den både långsamma och kostsamma domstolsvägen.

Jag bestrider därför föregående talarens begäran om återremiss och anhåller om bifall till Lag-Utskottets afstyrkande af Herr Åstrands motion.

Herr Wallenberg: Jag vore nästan färdig att begära tillgift för det, att jag vågar uppträda i en lagfråga; men jag har på nära håll fått se exempel på följderna af det stadgande, hvars förändrande nu äfysas med den ifrågavarande motionen. Jag kan gerna nämna — det är nemligen en redan allmänt känd sak — att fordringsegarne i Högboverkens konkurs gjort en förlust af 20 till 30 procent, just till följd af de förhållanden, som den ifrågavarande motionen klandrar. Det väckte, som Herrarne väl känna, en oerhörd sensation, när underrättelsen kom, att Garpenberg blifvit såldt för 150,000 R:dr; och mängden bland de förvånade sade: »der hade jag velat vara med; så mycket, och mera der-till hade jag velat gifva.» Men ingen gör väl sig gerna den mödan att, då han får se, att en försäljning af en större egendom skall ske i en affägsen landsort, sända dit ett särskildt ombud, utrustadt med full-magt, handpenning och mera dylikt, då han naturligtvis ej kan på för-hand ana till hvad pris egendomen kommer att försäljas. Helt annat blir förhållandet, om en sådan försäljning får med borgenärernes begif-vande ega rum på någon af de större affärsplatserna. På ett sådant ställe är det nemligen en småsak att få både ombud och nödiga förskotter, hvilka senare kunna få lemnas åter, om de ej för ändamålet behöfvas. Det är ingen ringa vinst för fordringsegarne, om vid en konkurs alla möjliga medel vidtagas för ett fördelaktigt och lätt realiserande af till-gångarne. Man har här sagt, att det ifrågavarande stadgandet i nu gällande konkurslag tillkommit för skyddande af in-teckningshafva-res rätt. Jag tror likväl ej, att deras rätt på något sätt förnärmades genom de i gamla konkurslagen befintliga motsvarande stadganden. Om nu också in-teckningsegare har rättighet, att låta bli, att bevaka sin in-teckning i konkursen, så måste han väl ändock bevaka sin rätt vid auktionen för att tillse, huruvida han ej bör inköpa fastigheten för att skydda sig för förlust. Dessutom hafva i denna fråga upplyste jurister vid ett och samma tillfälle lemnat olika besked om hvad sysslomän vore berättigade att göra, och det synes mig därför vara på tiden att få en ändring i det ifrågavarande lagrummet i det syfte motionären föreslagit, så att åtminstone lagen måtte blifva otvetydig. Jag yrkar därför på återremiss och tror att Kammaren desto heldre bör bifalla min hemställan härom, som, efter hvad jag erfarit, Andra Kammaren redan återremitterat Ut-låtandet.

Grefve Sparre, Eric: Att den nu gällande konkurslagen, i strid med stadgandena i den förut gällande, bestämt, att försäljning af in-tecknad fastighet skall ske på samma sätt, som försäljning af utmätt

fastighet, kommer sig, såsom Herr Holmberg redan anmärkt, deraf, att den nya konkurslagen befriat inteckningshafvare från skyldigheten att i konkurs bevaka sin fordran. En inteckningshafvare bör nemligen, så vidt möjligt är, vara qvitt alla svårigheter och, när han vet, att egendomen är tillräcklig för gäldande af hans fordran, vara säker på att utfå denna fordran, utan det trassel och spektakel, som en konkurs alltid medför. Bland orsakerna, hvarföre inteckningar varit mindre begärliga, måste otvifvelaktigt räknas den omständighet, att inteckningshafvare var nödsakad att ingå i möjligen inträffande konkurser. Då nu lagstiftaren ville för framtiden befria inteckningshafvare från detta besvär, måste man dervid tillika försäkra honom om, att, då en konkurs inträffat, hvarom han tilläfvats ej hade kännedom, han särskildt underrättades, när försäljning af tecknade fastigheten skall ega rum. Om jag har en teckning i en egendom, behöfver jag, såsom jag nyss nämnde, alls icke veta att min gäldenär gjort konkurs. En stor del af de personer, som placera sina penningar mot teckningar äro sådana, som ej följa med affärlifvet. Det händer således lätteligen att de ej veta hvilka konkurser, som inträffa, derföre är det också alldeles nödvändigt, att de erhålla särskild kallelse till auktionen; och det var på grund af dessa förhållanden, som, till betryggande af deras rätt härutinnan, ifrågavarande stadgande i nya konkurslagen infördes på det sätt, att det må ligga på en offentlig myndighets ansvar, att de om försäljningen behörigen underrättas. Jag tror således, att af det i nya konkurslagen antagna system, att nemligen inteckningshafvare ej behöfva bevaka sin fordran i konkurs, nödvändigt följer, att den tecknade egendomen skall genom offentlig myndighet försäljas. Att detta stadgande kan medföra någon olägenhet, såsom t. ex. inträffat vid försäljningen af Högboverken, kan jag så mycket mindre bestrida, som erfarenheten ådagalagt, att dervid verklig förlust uppkommit; men jag må likväl säga, att jag tror, att, om der funnits några personer, som spekulerat på att köpa Garpenberg, så hade de nog sändt ombud till Falun för att öfvervara auktionen. Orsaken hvarför denna egendom nu gick så lågt, var helt simpelt den, att ingen förut trodde, att den skulle komma att säljas för ett sådant rampris. Emellertid vill jag ej bestrida att icke ändringar i nu gällande konkurslag kunde göras i den syftning, att dels, då egendomar tillhöriga samma konkursmassa, äro belägna i olika provinser, det må bero på konkursmassan att, med iakttagande likväl deraf, att försäljningen alltid skall ega rum inför offentlig myndighet, som vakar öfver att teckningshafvares rätt blifver iakttagen, bestämma, genom hvilken af de olika exekutorerne försäljningen skall ega rum, dels ock Konungens Befallningshafvande må tillförbindas, att fästa vederbörligt afseende vid de köpevilkor, som borgenärerne bestämma. På det att Lag-Utskottet må tillse, huruvida några sådana modifikationer må kunna antagas, vill jag ej motsätta mig en återremiss af Utåtandet, synnerligast, som jag hört att Andra Kammaren redan återmitterat detsamma.

Herr Wallenberg: Den siste värde talaren har betonat fördelen för inteckningshafvare att slippa bevaka fordran i en konkurs, och detta är verkligen en fördel. Men systemet har äfven sina olägenheter.

Det är likväl till att märka härvid lag, att den siste talaren förutsatte, att inteckningshafvare i allmänhet voro personer, hvilka ej följa med tidningarne, utan äro främmande för resten af världen. Hvad skulle emellertid vara vunnet med ett sådant system; jo att fordringsegaren skulle kunna få ut räntan på sin fordran af sysslomännen i konkursen. Men huru långt tro Herrarne, att utredningsmän framdeles skola våga betala dylik ränta? Bli ej följden af de ifrågavarande bestämmelserna, angående försäljningar, den, att kuratorerne säga: »vi äro ej säkra på att egendomen går till det beloppet, derföre våga vi ej betala ut räntan?» Det kan väl vara, att det är beqvämt för inteckningshafvare, att »blifva fri från trasslet att bevaka sin fordran i konkursen»; men det är icke beqvämt för honom, om han blir fri från att få ut något alls af sin fordran. Sådant har dock hänt milda stiftelser här i Stockholm, hvilka på detta sätt blifvit af med en del af sitt kapital. Det är alldeles gifvet, att det med detta system äfven skall blifva svårare att få belåna inteckningar. Man talar om att inteckningar äro försmådda, att man har svårt att få låna pengar på dem; men jag säger rent ut, att man har sannerligen ej gjort något för att hålla dem uppe i värde och begärlighet. Hur ser vårt utsökningsväsende ut? Och tolkningen af vår konkurslag är ju underkastad stora tvistigheter. Det är dessutom en alldeles felaktig uppfattning att tro det vara någon vinst, att kunna draga ut på tiden vid afgörande af exekutiva frågor. Det vore till följd af allt detta högeligen önskvärdt, att Lag-Utskottet ville taga denna sak under förnyadt ompröfvande, och se till, om icke fordringsegare kunde tillerkännas rätt, att få på det sätt, de sjelfve ansågo för sig fördelaktigast, realisera egendom, som blifvit till dem afträdd.

Grefve Sparre, Eric: Den siste värde talaren anmärkte mot mitt förra yttrande, att, om en inteckningshafvare sökte, att af sysslomännen i konkursen tilltvinga sig ränta på sin fordran, kunde det lätteligen hända honom, att han gick miste om hela sitt kapital. Men låter man bara inteckningshafvarne sköta sig sjelfve, så tror jag att dermed har ingen fara. Jag antager icke, att inteckningshafvare i allmänhet äro så dumma, att de ej beräkna, att det kan lända dem sjelfve till förlust att påyrka exekutiv försäljning. Herr Wallenbergs resonnement, är så vidt jag kan finna, mindre logiskt. Han antydde, att orsaken, hvarföre inteckningar ej voro begärliga, skulle ligga i den långsamma exekutionen och yrkade, på det inteckningshafvare måtte så fort som möjligt få ut sin rätt, att en återgång skulle ega rum till hvad som i gamla konkurslagen i förevarande afseende var stadgadt. Men det klandrade stadgandet i nya konkurslagen har just tillkommit för att intecknad egendom skulle kunna lättare realiseras. Skall man återgå till det gamla sättet, så måste inteckningshafvaren ingå med i konkursen, bevaka sin fordran och vänta på konkursens utredning i många år — huru många år har icke Högkonkursen pågått? — för att till sist kanske få hvarken ränta eller kapital. Detta gamla sätt var åtminstone ej egnadt att gifva inteckningar kredit. Att sysslomän kunna vara tveksamme att utbetala ränta på en inteckning kan väl hända, om denna inteckning är bland de *sist beviljade*; men detta bör ej hindra innehafvare af en
bland

bland de första inteckningarne från att utfå ränta på sin fordran. Hvad slutligen angår den förmenade otydligheten i konkurslagen, så får jag bekänna, att jag ej kan inse, att någon sådan otydlighet förefinnes. Att tveksamhet i tolkningen af konkurslagen understundom uppstått medgifver jag gerna, men detta har kommit deraf, att man i den nya lagen brutit med gamla förhållanden. Att våra domare ej genast hunnit sätta sig in i dessa förhållanden, anser jag mindre underligt. Den gamla lagen tillät sysslomännen, att försälja den intecknade fastigheten; och att missförstånd uppkommit, då man, med tanken fästad härpå, läst 51 § i konkurslagen, är ganska förklarligt. Då det emellertid ej vore grannliga af mig, att, då redan Andra Kammaren återremitterat Utlåtandet och flere ledamöter af denna Kammare framställt yrkande i enahanda syfte, motsätta mig detta yrkande, får jag upprepa, att jag ej vill bestrida den begärda återremissen.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets ifrågavarande hemställan och dels återremiss deraf, framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till samma hemställan, hvartill svarades många nej jemte åtskilliga ja; och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogos ånyo och biföllos Lag-Utskottets den 13 och 14 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 45, i anledning af väckt motion, om ändring af den i gällande legostadga bestämda flyttningstid;

N:o 46, i anledning af väckt motion, om ett tillägg till 17 Kap. 18 § Handels-balken, i fråga om rätt till betalning i konkurs för fordran på grund af borgen;

N:o 47, i anledning af väckt motion, om ändring i Kongl. Förordningen, angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866;

N:o 48, i anledning af väckt motion, om ändring i 2 Kap. 10 §, Strafflagen;

N:o 49, i anledning af väckt motion, om skyldighet att underhålla bostadshus åt extra provincialläkare;

N:o 50, i anledning af väckta motioner, om ändring af gällande stadganden, i fråga om skyldighet att bygga och underhålla allmänna vägar och broar;

N:o 51, i anledning af väckta motioner, rörande indelning och underhåll af byvägar; samt

N:o 52, i anledning af väckt motion, rörande rättighet för snöploglag att nedtaga vissa hägnader.

Föredrogos ånyo Andra Kammarens den 13 och 14 dennes bordlagda protokolls-utdrag N:o 159, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 10, i anledning af väckt

motion, om upphäfvande af stadgandet i 11 § af Kongl. Instruktionen för Serafimerordens-gillet den 28 April 1791, i fråga om Ordens-gillet rätt att lösa till skatte försålda hospitalshemman, då desamma säljas utom börd.

Friherre Sprengtporten: Det är ganska påtagligt, att fråga här är om hospitalernas rätt. Men då Kongl. Maj:t väl ej lär underlåta att höra Serafimerordens-gillet, innan Kongl. Maj:t fattar beslut i denna sak, så vill jag ej vägra bifall till hvad här blifvit föreslaget.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, antog Första Kammaren Andra Kammarens i ämnet fattade beslut.

Vid ånyo skedd föredragning af Andra Kammarens den 13 och 14 dennes bordlagda protokolls-utdrag N:o 160, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 12, i anledning af väckt motion, om befrielse för skeppare å Svenska, från inrikes orter kommande fartyg eller båtar, att, vid insegling förbi någotdera af inloppen Furusund, Södertelje, Sandhamn eller Dalarön, anlägga för undergående af tullvisitation; antog Första Kammaren det beslut, Andra Kammaren i ämnet fattat.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott, Kansli-Deputerade samt Andra Kammaren ankomna Utlåtanden, Memorialer, Betänkanden och protokolls-utdrag, nemligen från

Konstitutions-Utskottet:

N:o 6, angående väckt motion, om ändring i 1 § 5 mom. Tryckfrihets-förordningen, för vinnande af större frihet att anlägga boktryckerier;

N:o 7, angående väckt motion, om ändring i 18 och 22 §§ Riksdags-ordningen;

Stats-Utskottet:

N:o 39, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel;

N:o 43, med förslag till de afdelningar i Riksgälds-kontorets reglemente, som angå styrelsen öfver nämnda verk, Fullmäktiges sammankomster samt Fullmäktige tillhörande särskilda åligganden och uppdrag;

N:o 44, i anledning dels af erhållen återremiss å 8:de punkten i Utskottets Utlåtande N:o 26, angående Riksgälds-kontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af sednaste riksdag, dels af Kamrarnes olika beslut i fråga om décharge för Fullmäktige i Riksgälds-kontoret;

N:o 45, i anledning af väckt fråga, dels om uteslutande från Riksstaten af alla sådana utgifter, som kunna genom landstingen bestridas, dels om öfverlemnande till landstingen af de medel, Riksdagen kan komma att anslå till sådana föremål, hvilkas nödvändighet och lämplighet landstingen vore i tillfälle att bäst bedöma;

N:o 47, med förslag till allmänna vilkor och stadganden, i afseende på de statsbidrag, som under denna riksdag beviljas för väganläggningar och vägförbättringar, hamnanläggningar, kanaler och andra vattenkommunikationer, äfvensom för sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

N:o 48, i anledning af väckta motioner, om förlängd räntefrihet för det till utdikning af sjöarne Tjurken, Näfvelsjön m. fl. vattendrag inom Jönköpings län beviljade lån;

N:o 49, i anledning af väckt motion, om användandet af den s. k. Längmanska testamentsfonden till anskaffande af fullt tidsenliga vapen;

N:o 50, i anledning af väckt motion, om eftergift af en tredjedel utaf ett Snöstorps församling i följd af hagelskada beviljadt lån;

N:o 51, i anledning af väckt motion, om beviljande af ett lån å 6,000 R:dr för Högeruds församlings kyrkobyggnad;

N:o 52, i anledning af väckt motion, om återställande af tvänne med afseende å jernvägsanläggningen mellan sjöarne Wessman och Barken utgifna borgenförbindelser;

Kansli-Deputerade:

N:o 4, i fråga om tryckning af Riksdagens Protokoll;

Andra Kammararen:

N:ris 149 och 187, med delgifvande af Kammararens beslut öfver:

1:o 1:sta punkten i dess Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 3, i anledning af Herr Matts Pehrssons motion, om upphäfvande af det nya skeppsmättnings-reglementet m. m.; samt

2:o dess Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 21, med anledning af återremiss af 2:dra punkten i Betänkandet N:o 3;

Första Kammararens Tillfälliga Utskott:

N:o 12, i anledning af väckt förslag, om landtränterimedlens för-räntande och tillhandahållande för allmänna rörelsen;

N:o 13, i anledning af väckt motion, om upprättande af en fullständig tablå öfver Statsverkets ställning.

Herr Grefven och Talmannen föreslog, att å föredragningslistan till nästa sammanträde Stats-Utskottets denna dag bordlagda Utlåtande N:o 39, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel, skulle uppföras näst efter samma Utskotts Utlåtande N:o 38, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel; hvilket bifölls.

Kammararen åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem
O. Brakel.
